МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Класичний фаховий коледж

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Рівень вищої освіти	Початковий рівень (короткий цикл)
Спеціальність	073 Менеджмент
Освітня програма	Менеджмент організацій

Затверджено рішенням Ради із забезпечення якості освітньої діяльності та якості фахової передвищої та вищої освіти Класичного фахового коледжу СумДУ

Протокол від 31 серпня 2021 р. № 2
Голова Ради із забезпечення якості освітньої діяльності та якості фахової передвищої та вищої освіти
_____ В.В. Рязанцев
(підпис)

Конотоп 2021 р.

ДАНІ ПРО РЕЦЕНЗУВАННЯ ТА ПОГОДЖЕННЯ

Розробники: Валенкевич Лариса Петрівна, Сосненко Оксана Вячеславівна, викладачі Класичного фахового коледжу Сумського державного університету

Рецензування силабусу навчальної дисципліни	Міхєєва О.А. (прізвище, ініціали) головний бухгалтер Виробничого підрозділу Конотопської дистанції електропостачання регіональної філії «Південно-Західна залізниця» публічного акціонерного товариства «Українська залізниця» (посада рецензента) Затверджено рішенням засідання експертної ради роботодавців протокол від 31.08.2021 р. № 1
Розглянуто та схвалено на засіданні робочої проєктної групи (РПГ) освітньої програми «Менеджмент організацій»	протокол 31.08.2021 р. від № 1 Керівник РПГ (гарант освітньої програми) _____ (підпис) Т.В. Гребеник (прізвище, ініціали)
Розглянуто та схвалено на засіданні циклової комісії «Менеджмент»	протокол 31.08.2021 р. від № 1 Голова циклової комісії _____ (підпис) О.В. Сосненко (прізвище, ініціали)

Дані про перегляд силабусу навчальної дисципліни:

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до силабусу з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено			
		Дата та номер протоколу засідання РПГ	Підпис керівника РПГ (гаранта освітньої програми)	Дата та номер протоколу засідання циклової комісії	Голова циклової комісії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну	
Повна назва навчальної дисципліни	Основи підприємництва
Повна офіційна назва закладу вищої освіти	Сумський державний університет
Повна назва структурного підрозділу	Класичний фаховий коледж Сумського державного університету
Розробник(и)	Валенкевич Лариса Петрівна, Сосненко Оксана Вячеславівна, викладачі Класичного фахового коледжу Сумського державного університету
Рівень вищої освіти	Початковий рівень (короткий цикл) НРК України – 5 рівень; FQ-EHEA – короткий цикл; QF-LLL – 5 рівень
Семестр вивчення навчальної дисципліни	16 тижнів протягом 2-го семестру
Обсяг навчальної дисципліни	Обсяг навчальної дисципліни становить 5 кредитів ЄКТС, 150 годин, з яких 64 години – контактна робота з викладачем (48 годин лекцій, 16 годин практичних занять), 86 годин – самостійна робота
Мова(и) викладання	Українською мовою
2. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі	
Статус дисципліни	Обов'язкова навчальна дисципліна циклу фахової підготовки за спеціальністю
Передумови для вивчення дисципліни	Необхідні знання з дисципліни «Економічна теорія», «Соціологія і психологія»
Додаткові умови	Одночасно мають бути вивчені: «Господарське право», «Основи обліку та оподаткування»
Обмеження	Обмеження відсутні
3. Мета навчальної дисципліни	
Метою навчальної дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти системи знань з основ підприємництва, навичок підприємницького мислення та набуття вмінь щодо аналізу ринкової інформації та прийняття економічно обґрунтованих рішень під час здійснення підприємницької діяльності.	
4. Зміст навчальної дисципліни	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПІДПРИЄМНИЦТВА **Тема 1. Зміст та економічна природа підприємництва** Поняття бізнесу та його різновиди. Власність як економічна основа бізнесу. Товарне виробництво – матеріальна основа виникнення бізнесу. Основні елементи процесу	

суспільного виробництва. Сутність та роль підприємницької діяльності. Історія розвитку підприємництва. Основні функції підприємницької діяльності: інноваційна, ресурсна, організаційна, стимулююча (мотиваційна). Підприємництво як самостійна, ініціативна, систематична діяльність господарюючих суб'єктів. Види підприємництва. Суб'єкти та об'єкти підприємництва. Економічна свобода як основна передумова розвитку підприємництва. Рушійні сили підприємництва. Принципи і передумови підприємництва. Теорії та концепції підприємництва.

Тема 2. Організаційно-правові форми підприємництва та види підприємств

Організаційно-правові форми підприємництва. Одноосібне володіння. Види господарських товариств. Особливості акціонерних товариств. Підприємство (фірма) як організаційна одиниця бізнесу. Класифікація підприємств. Форми об'єднання підприємств. Мале підприємництво.

Тема 3. Механізм створення власної справи

Вибір підприємницької ідеї. Формування статутного фонду та порядок створення нового підприємства. Найменування та торговельна марка підприємства. Зміст установчих документів та їх підготовка. Державна реєстрація підприємницької діяльності. Ліцензування і патентування підприємницької діяльності. Припинення підприємницької діяльності. Реорганізація та ліквідація підприємства.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. СЕРЕДОВИЩЕ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Тема 4. Зовнішнє та внутрішнє середовище функціонування сучасного підприємства

Поняття підприємницького середовища та його складові. Чинники прямого та непрямого (опосередкованого) впливу на підприємство. Складові внутрішнього середовища підприємства. Аналіз середовища функціонування підприємства: SWOT-аналіз, STEP-аналіз, TEMPLES, метод «5×5», матриця «імовірність посилення фактора – вплив фактора на підприємство».

Тема 5. Конкуренція та конкурентоспроможність підприємств

Конкуренція: сутність і види, методи конкурентної боротьби. Типи конкурентних ринків. Складові конкурентного середовища. Конкурентоспроможність і конкурентні переваги підприємства.

Тема 6. Державне регулювання підприємницької діяльності. Оподаткування підприємств

Державна регуляторна політика в сфері підприємництва. Засоби державного регулювання підприємництва. Сутність та методи державного регулювання підприємництва. Механізм державного регулювання підприємництва. Функції, методи та органи державного регулювання підприємництва. Державна підтримка і сприяння розвитку підприємництва. Оподаткування суб'єктів підприємництва: види податків та системи оподаткування.

Тема 7. Підприємницький ризик

Сутність ризику як економічної категорії. Фактори виникнення ризику та його функції. Класифікація ризиків. Методи оцінювання підприємницьких ризиків. Методи управління та зменшення ризиків.

Тема 8. Соціальна відповідальність підприємств та бізнес-культура

Сутність та види соціальної відповідальності. Переваги та недоліки соціальної відповідальності. Корпоративна соціальна відповідальність. Етика та етикет. Сутність та зміст етики ділових стосунків. Бізнес-культура. Основні положення бізнес-культури. Традиційні та сучасні цінності організації.

Тема 9. Договірні відносини у підприємництві

Організація договірних взаємовідносин у підприємництві. Види комерційних угод. Державно-приватне партнерство. Громадські об'єднання підприємців. Особливості орендної форми господарювання. Франчайзингова форма підприємництва.

Тема 10. Підприємництво і кадровий менеджмент

Поняття та завдання кадрового менеджменту на підприємстві. Кадрова політика підприємства та її типи. Кадрова служба та її функції. Підготовка кадрів і кар'єра. Кадрове

планування та оцінка персоналу. Аналіз кадрового складу підприємства. Організація праці менеджера та його робоче місце.

Тема 11. Маркетингова діяльність підприємств

Зміст та види маркетингу. Особливості впровадження маркетингу в підприємницьку діяльність. Засоби використання маркетингу в підприємництві: дослідження і сегментація ринку, товарна політика, ціноутворення та реклама.

Тема 12. Фінансування діяльності підприємств

Поняття та функції фінансів. Джерела фінансування діяльності підприємства: внутрішні (або власні) та зовнішні (залучені). Кредитування підприємницької діяльності. Інвестування та його види. Нетрадиційні зовнішні джерела фінансування: лізинг та факторинг.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. ПЛАНУВАННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ РІЗНИХ ВИДІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Тема 13. Бізнес-планування підприємницької діяльності

Зміст та структура бізнес-плану. Стадії розробки бізнес-плану. Вимоги до написання бізнес-плану. Стратегії діяльності підприємств та їх види.

Тема 14. Виробнича підприємницька діяльність

Змістова характеристика виробничого підприємництва. Виробничий процес та виробничий цикл підприємства. Інноваційне підприємництво. Сільсько-господарське виробництво. Фермерство.

Тема 15. Організація торгівельного підприємництва

Поняття, сутність та принципи торговельного підприємництва та посередництва. Методи та критерії вибору видів підприємницької діяльності в сфері торгівлі. Оптова та роздрібна торгівля. Товарооборот підприємства. Еволюція форм оптової торгівлі та поява товарних бірж. Поняття біржі та її види. Функції та учасники біржі. Організація управління біржею та регулювання біржової діяльності.

Тема 16. Кредитно-фінансове підприємництво

Характеристика підприємництва у сфері надання кредитно-фінансових послуг. Організація діяльності банку. Діяльність небанківських фінансово-кредитних установ. Сутність та передумови здійснення підприємництва в сфері страхування. Організаційно-правові форми суб’єктів підприємництва в сфері страхування. Страховий ринок: поняття і структура. Галузі страхування та їх характеристика. Торгівля цінними паперами. Фондова біржа та організація її діяльності.

Тема 17. Соціальне підприємництво

Зміст та принципи соціального підприємництва. Організаційні форми соціального підприємництва. Фінансування соціального підприємництва.

Тема 18. Організація міжнародного підприємництва

Сутність та характеристика міжнародного підприємництва. Розвиток та форми міжнародної підприємницької діяльності. Глобалізація міжнародного підприємництва.

5. Очікувані результати навчання навчальної дисципліни

Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти зможе:

РН 1.	Знати основні поняття сучасного підприємництва; суб'єкти та об'єкти підприємницької діяльності; види підприємств та організаційно-правові форми підприємницьких організацій; механізм створення власної справи.
РН 2.	Знати чинники підприємницького середовища; роль держави в розвитку підприємницької діяльності; соціально-етичні норми підприємницької діяльності; зміст кадрового менеджменту на підприємстві; складові елементи маркетингової та фінансової діяльності підприємств.

РН 3.	Ідентифікувати особливості організації різних форм підприємництва у сфері виробництва і торгівлі; визначати зміст кредитно-фінансового, соціального та міжнародного підприємництва.
РН 4.	Обґрунтовувати вибір виду, сфери та організаційно-правової форми підприємницької діяльності з урахуванням підприємницького ризику; формувати пакет документів і реєструвати підприємство; укладати комерційні угоди з партнерами; розраховувати фінансово-економічні показники діяльності підприємств; розробляти бізнес-план підприємства.
6. Роль навчальної дисципліни у досягненні програмних результатів	
Програмні результати, досягнення яких забезпечує навчальна дисципліна:	
ПРН 5.	Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.
ПРН 7.	Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи, діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів).
ПРН 8.	Знати нормативно-правове забезпечення діяльності організації, пояснювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.
ПРН 10.	Демонструвати навички самостійної роботи, відкритості до нових знань, виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера, проявляти вміння нести відповідальність за результатами своєї діяльності.
7. Види навчальних занять та навчальної діяльності	
7.1 Види навчальних занять	
Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПІДПРИЄМНИЦТВА	
Тема 1. Зміст та економічна природа підприємництва	
Л 1.	Поняття та види бізнесу. Сутність підприємницької діяльності.
Л 2.	Економічна свобода і підприємництво.
ПЗ 1.	Визначення місця та ролі підприємництва у суспільстві.
Тема 2. Організаційно-правові форми підприємництва та види підприємств	
Л 3.	Організаційно-правові форми підприємництва в Україні.
Л 4.	Підприємство як організаційна одиниця бізнесу. Класифікація підприємств.
Тема 3. Механізм створення власної справи	
Л 5.	Вибір підприємницької ідеї. Формування статутного фонду та підготовка установчих документів.
Л 6.	Порядок державної реєстрації підприємницької діяльності. Ліцензування і патентування.
ПЗ 2.	Розробка установчих документів для заснування власної справи.
ПЗ 3.	Державна реєстрація суб’єктів підприємництва.

Змістовий модуль 2. **СЕРЕДОВИЩЕ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**	
Тема 4. Зовнішнє та внутрішнє середовище функціонування сучасного підприємства	
Л 7.	Поняття підприємницького середовища та його складові.
Тема 5. Конкуренція та конкурентоспроможність підприємств	
Л 8.	Конкурентоспроможність і конкурентні переваги підприємств.
ПЗ 4.	Визначення конкурентоспроможності підприємства та проведення SWOT-аналізу.
Тема 6. Державне регулювання підприємницької діяльності. Оподаткування підприємств	
Л 9.	Державна регуляторна політика в сфері підприємництва.
Л 10.	Оподаткування суб’єктів підприємництва: суть, методи та системи.
ПЗ 5.	Аналіз системи державного регулювання підприємництва та оподаткування.
Тема 7. Підприємницький ризик	
Л 11.	Сутність підприємницького ризику та методи його зменшення.
Тема 8. Соціальна відповідальність підприємств та бізнес-культура	
Л 12.	Сутність та види соціальної відповідальності підприємств
Тема 9. Договірні відносини у підприємництві	
Л 13.	Організація договірних взаємовідносин у підприємництві. Види комерційних угод.
Тема 10. Підприємництво і кадровий менеджмент	
Л 14.	Кадровий менеджмент на підприємстві: кадрова політика та оцінка персоналу.
ПЗ 6.	Оцінка кадрової структури та визначення динаміки персоналу підприємства.
Тема 11. Маркетингова діяльність підприємств	
Л 15.	Маркетингова діяльність підприємства: зміст на напрямки реалізації.
Тема 12. Фінансування діяльності підприємств	
Л 16.	Фінансування діяльності підприємств: суть, джерела та економічні показники.
Змістовий модуль 3. **ПЛАНУВАННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ РІЗНИХ ВИДІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА**	
Тема 13. Бізнес-планування підприємницької діяльності	
Л 17.	Зміст, структура та стадії розробки бізнес-плану підприємства.
Тема 14. Виробнича підприємницька діяльність	
Л 18.	Характеристика виробничого підприємництва. Виробничий процес та виробничий цикл підприємства.

Тема 15. Організація торгівельного підприємництва	
Л 19.	Поняття та принципи торговельного підприємництва. Оптова та роздрібна торгівля.
Л 20.	Поняття біржі та її види. Функції та учасники біржі. Організація управління біржею та регулювання біржової діяльності.
ПЗ 7.	Визначення економічних показників у сфері торговельного підприємництва.
Тема 16. Кредитно-фінансове підприємництво	
Л 21.	Організація діяльності банку. Банківські операції.
Л 22.	Підприємництво в сфері страхування: суть, види та галузі страхування.
ПЗ 8.	Визначення економічних показників у сфері кредитно-фінансового підприємництва
Тема 17. Соціальне підприємництво	
Л 23.	Зміст та форми реалізації соціального підприємництва.
Тема 18. Організація міжнародного підприємництва	
Л 24.	Сутність міжнародного підприємництва та його організаційні форми.
7.2 Види навчальної діяльності	
НД 1.	Підготовка до лекції.
НД 2.	Підготовка до захисту рефератів, індивідуально-дослідницьких завдань
НД 3.	Підготовка до практичних занять.
НД 4.	Підготовка до тематичного оцінювання.
8. Методи викладання, навчання	
Дисципліна передбачає навчання через:	
МН 1.	Інтерактивні лекції.
МН 2.	Практичні заняття.
МН 3.	Виконання індивідуально-дослідницьких завдань, підготовка рефератів
МН 4.	Змішане навчання (blended-learning).
Лекції надають студентам теоретичну основу з основ підприємництва, що є основою для самостійного навчання здобувачів вищої освіти (РН 1, РН 2, РН 3). Лекції доповнюються практичними заняттями, які надають студентам можливість застосовувати теоретичні знання на практичних прикладах (РН 4). Навчання через blended-learning з використанням LMS MOODLE (http://dl.kpt.sumdu.edu.ua/), в межах якого студент здобуває знання як очно, так і самостійно он-лайн, дозволяє створити комфортне освітнє цифрове середовище та забезпечити індивідуальну траєкторію навчання.	
9. Методи та критерії оцінювання	
9.1. Критерії оцінювання	

Шкала оцінювання ECTS	Визначення	Чотирибальна національна шкала оцінювання	Рейтингова бальна шкала оцінювання
A	Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	90-100
B	Вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	82-89
C	В загальному правильна робота з певною кількістю помилок		74-81
D	Непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (задовільно)	64-73
E	Виконання задовольняє мінімальні критерії		60-63
FX	Можливе повторне складання	2 (незадовільно)	35-59
F	Необхідний повторний курс з навчальної дисципліни		0-34

9.2 Методи поточного формативного оцінювання

За дисципліною передбачені наступні методи поточного формативного оцінювання: виконання завдань студентом на практичному занятті та усні коментарі викладача за його результатами, настанови викладача в процесі підготовки до тематичного оцінювання, оцінювання виконаних індивідуально-дослідних завдань, рефератів.

9.3 Методи підсумкового сумативного оцінювання

Методи оцінювання:

M 1.	Опитування.
M 2.	Виконання практичних завдань.
M 3.	Тестування в LMS MOODLE.
M 4.	Перевірка виконання індивідуально-дослідних завдань, рефератів (презентація, захист та обговорення)

В особливих ситуаціях робота може бути виконана дистанційно в системі дистанційного навчання Класичного фахового коледжу Сумського державного університету – LMS MOODLE (http://dl.kpt.sumdu.edu.ua/)	
Форма підсумкового контролю – екзамен.	
10. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни	
10.1 Засоби навчання	
ЗН 1.	Мультимедіа
ЗН 2.	Програмне забезпечення (для підтримки дистанційного навчання, онлайн-опитування)
10.2 Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	
Основна література	1. Основи підприємництва: Підручник / [Біляк Т.О., Бірюченко С.Ю., Бужимська К.О., та ін.]; під заг. ред. Н.В. Валінкевич. Житомир : ЖДТУ, 2019. 492 с.
Допоміжна література	1. Бутинець Ф.Ф. Основи бізнесу. Житомир: ПП «Рута», 2002. 363 с. Варналій З.С. Основи підприємництва: Навч. посіб. К.: Знання-Прес, 2002. 239 с. 2. Виноградська А.М. Основи підприємництва: Навчальний посібник. Друге видання, перероб. і доп. К.: Кондор, 2005. 544 с. 3. Донець Л.І., Романенко Н.Г., Основи підприємництва: Навч. посібн. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 320 с. 4. Малий бізнес та підприємництво в ринкових умовах господарювання: навч. посіб. / Л.І. Воротіна, В.Є. Воротін, Л.А. Марпінюк, Т.В. Черняк; За ред. Л.І. Воротіна. 3-тє вид., і переробл. К., 2004. 5. Мочерний С.В., Устенко О.А., Чєботар С.І. Основи підприємницької діяльності: Посібник. К.: Академія, 2001. 6. Покропивний С.Ф., Колот В.М. Підприємництво: стратегія, організація, ефективність: Навч. посіб. К.: Вид-во КНЕУ, 1998.
Інформаційні ресурси в Інтернеті	1. Офіційний сайт Міністерства економіки України. URL: http://www.me.gov.ua 2. Офіційний сайт Міністерства фінансів України . URL: https://www.minfin.gov.ua 3. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua 4. Офіційний сайт Державної регуляторної служби України . URL: http://www.drs.gov.ua/